

ἀλλὰ εἰς τὸ σύμμετρον περιγεγραμμένοι, τὸ μὲν ἀχρεῖον τῶν σαρκῶν καὶ περιττὸν τοῖς ἰδρώσιν ἐξαναλωκότες, ὁ δὲ ἰσχυρὸν καὶ τόνον παρεῖχεν ἀμιγῆς τοῦ φαύλου περιλελειμμένον ἐρρωμένως φυλάττοντες οὐ τοίνιν οὐδέ νόσος, οὐδέ κάματος εἰς τοιοῦτο σῶμα ἐμπεσόντα ῥαδίως ἐλέγξοιεν ἂν οὐδ' ἐπικρατήσειεν εὐμαρῶς· τὰ ἔνδοθεν γὰρ εὖ παρεσκευάσται αὐτῷ καὶ τὰ ἔξω μάλα καρτερῶς πέφρακται πρὸς αὐτά, ὡς μὴ παριέναι εἰς τὸ εἶσω μηδὲ παραδέχεσθαι μήτε ἥλιον αὐτὸν μήτε κρύος ἐπὶ λύμη τοῦ σώματος».

Οὕτως ἐσκέπτοντο οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς γυμναστικῆς ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. Ἐν τῷ ὠραίῳ σώματι, οἷον θὰ κατεσκευάζεν αὕτη, ἔμελλε νὰ κατοικήσῃ ὠραία ψυχὴ, ἀγαθὴ, ἐνάρετος, ἰκ νή ν' ἀντιστῆ ἐν ἀπάσαις ταῖς κακουχίαις καὶ ταῖς ταλαιπωρίαις τοῦ βίου. Ὁ ἐλληνικώτατος τῶν θεῶν, ὁ Ἀπόλλων, δὲν ἦτο μόνον πάγκαλος τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἀπαράμιλλος. Ἀπ' αὐτοῦ ἠκτινοβόλει ἡ ὑγεία, ἡ ζωὴ, ἡ ἐλευθερία, ἡ εὐρυθμία, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ ὑψίστη σκέψις. Ἦτο ὁ ὑπέρτατος τύπος, τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ Ἑλληνοσ, οἷος ἀπὸ γενεῶν ἐμορφώθη διὰ τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς παιδεύσεως.

Καὶ δὲν ἦσαν ἰσχυροὶ μόνον τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ κατ' ἀμφοτέρα μακρόβιοι. Ἀφικνοῦντο μέχρις ἐσχάτου γήρως ὑγιέστατοι τὸν τε νοῦν καὶ τὸ σῶμα. Πλεῖστα δὲ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος παρήχθησαν ἐν τῇ πρεσβύτιδι ἡλικίᾳ ἀνδρῶν, οὓς δὲν εἶχε καταβάλει ὁ χρόνος, ἐτήρουν δ' ἐν τῷ γήρατι αὐτῶν ἄφθιτον τὴν ἰσχυρὰν τοῦ πνεύματος ρώμην. Οὐκ ὀλίγοι τῶν μεγίστων ἀνδρῶν τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος, διαπρέψαντες ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, ἐν ταῖς ἐπιστήμας, ἐν τῇ ποιήσῃ, ἀπέθανον εἰς βαθὺ γῆρας, διατηρήσαντες ἀκμαίας τὰς διανοητικὰς αὐτῶν δυνάμεις. Ἐνθυμεῖσαι τὸν Σοφοκλῆ, κατηγορηθέντα ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰοφῶντος, ὡς μὴ δυνάμενον νὰ διοικῆ τὴν περιουσίαν ἕνεκα ἐξαντλήσεως τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων; Ὁ γέ-

ρων ποιητής, παραστάς ενώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν φρατόρων, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ἀνέγνωσεν εἰς τοὺς δικαστάς τὴν πάροδον τοῦ «Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῶ», ἣν ἄρτι εἶχε συνθέσει. Οἱ δικασταὶ κατενόησαν παραχρῆμα, ὅτι ὁ ποιητής εἶχεν ὑπερυγιεῖς ἔτι καὶ σώας τὰς φρένας, ἀπέρριψαν δὲ μετ' ἀγανακτήσεως τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ ἀρχαῖος ἐκεῖνος κόσμος, ὁ ἐπιβαλλόμενος ἡμῖν ὡς παράδειγμα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Ἄλλὰ σήμερον; Τίνι τρόπῳ δυνάμεθα ν' ἀναλάβωμεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετὴν; Λαμβάνοντες ὡς πρόγραμμα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν καὶ κοινωνικῆς παιδεύσεως τὰ διδάγματα τῶν ἡμετέρων προγόνων. Ἡ ἱστορία ἐκείνων πρόκειται περιφανέστατον ἡμῖν παράδειγμα. Καθ' ὅσον ἡ ἀρχαία παιδεία, ἀναπτύσσουσα ἐν τελεσφόρῳ ἀρμονίᾳ τό τε σῶμα καὶ τὸν νοῦν, ἐλειτούργει προσηκόντως ἐν τῇ ἐλληνικῇ κοινωνίᾳ, καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἦσαν ἄριστα διὰ τὸν ἐλληνικὸν κόσμον. Ἄλλὰ μετὰ τὴν ἐθνικὴν πτώσιν, ὑπὸ τὸ κράτος νέας θρησκείας, δι' ἣν ἡ σωματικὴ υἰεῖα καὶ εὐεξία, ἡ πνευματικὴ ζωὴ καὶ ἐλευθερία ἦσαν φαινόμενα ψυχικῆς ἀσεβείας, φρονούσης ἀποστολῆν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὴν κακουχίαν καὶ τὴν τυραννίαν τοῦ σώματος ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς, ἐπῆλθεν ἡ κοινωνικὴ ἐκείνη ἀτονία καὶ νωθρότης τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, ἥς μέχρι τῆς σήμερον ὑφιστάμεθα τὰς συνεπείας, καὶ ἀφ' ἧς δὲν θέλομεν ἀπαλλαγῆ, ἂν μὴ προσηκόντως μεριμνήσωμεν περὶ τῆς σωματικῆς ἡμῶν εὐεξίας καὶ δυνάμεως, βέβαιοι ὄντες, ὅτι ὑπὸ τὰς συνθήκας τῆς τοιαύτης παιδεύσεως θέλει μορφωθῆ ἐπίσης καὶ ἐνισχυθῆ καὶ ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀξίως τοῦ σκοποῦ, πρὸς ὃν βαίνομεν ὑπὸ τοὺς οἰωνοὺς τοῦ ἐθνικοῦ παρελθόντος.

Ε΄.

Ἐν ταῖς προηγουμέναις ἐπιστολαῖς μου σοὶ ἀνέπτυξα ἱκανῶς, ὅπως ἡ Γυμναστικὴ προσήνεγκεν ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἀρχαῖον ἑλ-

ληνικὸν κόσμον καθ' ὅλας τὰς ἀπόψεις τοῦ βίου αὐτοῦ, κρατούνασα καὶ φυσικῶς καὶ ἠθικῶς τὴν γενναίαν ἐκείνην φυλὴν, οὐ ἔνεκα καὶ ὑπὸ τῶν θεωρητικῶν φιλοσόφων καὶ ὑπὸ τῶν πρακτικῶν νομοθετῶν ἀνεγνωρίσθη ὡς ἐν τῶν ἀσφαλεστάτων καὶ μᾶλλον ἀναποφεύκτων θεμελίων τῆς παιδεύσεως τῶν νέων. Ἦδη θέλω σὲ ὀδηγήσει εἰς κόσμον ἄλλως διάφορον, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν ἐμπνευσθέντα καὶ καθοδηγηθέντα ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκείνου κόσμου, ἵνα σοὶ ἀποδείξω ὁποῖαν ἡ Γυμναστικὴ ἐξήσκησεν ἐπίσης ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν τυχῶν αὐτοῦ καὶ τῆς ἐθνικῆς διαπλάσεως. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ Γερμανία εἶχε περιέλθει εἰς κρίσιμον σημεῖον μετὰ τὴν ἐν Ἰένῃ καταστροφὴν τῆς πρωσικῆς δυνάμεως, ἐξ ἧς οὐ μόνον συνετρίβη τὸ κράτος τοῦ μεγάλου Φρειδερίκου, ἀλλὰ καὶ ἅπασα ἡ ἀγία ἐκείνη αὐτοκρατορία, μετὰ χιλιετῆ βίον, ἐξέλιπεν ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς. Εὐρέθησαν τότε ἄνδρες γενναῖοι, ἐξαγαγόντες τὸν γερμανικὸν λαὸν ἀπὸ τῆς δυσχεροῦς θέσεως, εἰς ἣν περιέστη, καταβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, ἄνδρες ἐξεγείραντες τὰ εὐγενέστατα αὐτοῦ αἰσθήματα, ιδεώδη καὶ πάθη. Οὐδέποτε ἡ ἱστορία θὰ λησμονήσῃ τοιούτους ἄνδρας, ἐργασθέντας ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀνυψώσεως τῆς πατρίδος των μετὰ πεποιθήσεως, ἀξίας μεγίστων χαρακτήρων. Ἦσαν οὗτοι ὁ πολιτικὸς μετρρυθμιστὴς Στάϊν, ὁ ἰδεολόγος φιλόσοφος Φίχτης, ὁ στρατιωτικὸς διοργανωτὴς Σχιαρνχώρστ, ὁ ἐξίσου πολιτικὸς καὶ λόγιος Οὐμβόλδος, εἷς τῶν πρωτίστων ἰδρυτῶν τοῦ ἐν Βερολίνῳ πανεπιστημίου. Ἄλλ' ἡ λαμπρὰ αὕτη πινακοθήκη τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐργασίας εἶνε ἀτελής, εἰ μὴ δὲν καταλάβῃ τὴν μεταξὺ αὐτῶν θέσιν ὁ πατὴρ τῆς γυμναστικῆς (Turnvater) Γιάν, ὁ διοργανωτὴς τῶν γυμναστικῶν ἀσκήσεων ἐν Γερμανίᾳ.

Ἐν τινι συμποσίῳ, δοθέντι πρὸ τινων ἐτῶν πρὸς τιμὴν τοῦ νικηφόρου στρατάρχου Μόλτκε ἐπὶ ταῖς νίκαις τῶν γερμανικῶν στρατιῶν κατὰ τὸ 1870, προπόσεως γενομένης ὑπὲρ τοῦ γηραιοῦ στρατηλάτου, ὡς τοῦ ἀνδρός, εἰς ὃν κατ' ἐξοχὴν αἱ νίκαι αὗται

ὀφείλονται, ἀπεκρίθη οὗτος πλήρης μετριοφροσύνης: «Δὲν εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνος, εἰς ὃν ὀφείλονται αἱ νίκαι αὐται καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ἐνό-
της τῆς γερμανικῆς πατρίδος, ἀλλὰ πρωτίστως ὁ Γιάν, ὁ πατήρ
τῆς Γυμναστικῆς, ὁ προπαρασκευάσας τὴν γερμανικὴν νεότητα
διὰ τῆς ἀσκήσεως τοῦ σώματος, ὁ καταβολὴν τὰς πρώτας ἀληθεῖς
βάσεις τοῦ στρατιωτικοῦ συστήματος, εἰς ὃ ὀφείλεται ἡ ἐθνικὴ
ἀνάστασις τῆς Γερμανίας».

Ἄν ποτε εἰσέλθῃς εἰς γερμανικὸν ζυθοπωλεῖον, θαμιζόμενον
ὑπὸ σπυροῦστων, εἴτε ἐν τῷ πρωσσικῷ Βερολίνῳ, εἴτε ἐν τῇ σαξ-
νικῇ Ἰένῃ, εἴτε ἐν τῷ βαυαρικῷ Βυρτζβούργῳ, εἴτε ἐν τῇ σουα-
βικῇ Τυβίγγῃ, πανταχοῦ ὅπου μετὰ τοῦ ἀφροῦ τοῦ ζύθου ὑπερ-
εκχειλίζουσιν ἐπίσης τὰ ἰσχυρὰ αἰσθήματα γενναιοφρονος ἐπιστη-
μονικῆς νεολαίας, θέλεις ἀντιληφθῆναι ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, ὅτι
εἰς εἶνε ὁ πατήρ, ὁ προστάτης, ὁ ἐφέστιος τῶν νέων ἐκείνων, εἰς
οἰανδῆποτε κοινωνικὴν τάξιν, ἢ θρησκευτικὸν δόγμα, ἢ πολιτι-
κὴν μερίδα καὶ ἂν ἀνήκωσιν, ὁ Γιάν, ὁ κατ' ἐξοχὴν Γερμανός, διότι
ἅπαντες ἐκεῖνοι οἱ νεανίσκοι ἀνήκουσι πρὸ παντὸς εἰς τὴν με-
γάλῃν ιδέαν τῆς πατρίδος.

Τὰ παρὰ πότον ἄσματα αὐτῶν, σοβαρὰ ἢ εὐφρόσυνα, μνη-
μονεύουσι μετὰ πόθου τοῦ ὀνόματος τοῦ φίλου τῆς νεότητος καὶ
τῆς πατρίδος, τοῦ ἐν ἡμέραις ἐθνικῶν συμφορῶν καὶ θλίψεων μὴ
καταβληθέντος, μὴ ἀπελπισθέντος, ἀλλὰ μετὰ πίστεως ἀναλα-
βόντος νὰ ἐξεγείρῃ τὸ καταπεπτωκὸς ἐθνικὸν φρόνημα. Εἶνε εὐ-
γενῆς ἢ ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀρετῆς ἐργασία τῶν ἀνθρώ-
πων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· ἀλλ' εὐγενεστέρα εἶνε ἡ εὐγνωμοσύνη,
ἣν αἱ μετὰ ταῦτα γενεαὶ ἀποδίδουσιν εἰς τούτους, καθιστῶσαι
αὐτοὺς πολῦτιμον ὑπόδειγμα ἐν τῇ ἐθνικῇ ἐργασίᾳ τοῦ παρόντος
καὶ τοῦ μέλλοντος.

Γινώσκεις ὅποια συμφορὰ ἐθνικὴ ἐπῆλθεν ἐπὶ τῆς Γερμανίας
μετὰ τὴν ἐν Ἰένῃ καταστροφὴν. Ὁ τελευταῖος προμαχὼν τοῦ
πάλαι ἰσχυροτάτου γερμανικοῦ κράτους, ἡ νεοτευχῆς Πρωσσία,
οἶαν ἐδημιούργησεν ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἡ στρατιωτικὴ μεγαλοφυΐα

τοῦ μεγάλου Ἐκλέκτορος καὶ τοῦ μεγάλου Φρειδερίκου, κατε-
ρίπτετο ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, τοῦ εὐνοουμένου τῆς εἰμαρμένης.
Τὸ γερμανικὸν ἔθνος διετέλει κατάπληκτον ἐνώπιον τοῦ δυστυ-
χοῦς τούτου γεγονότος· ἀλλὰ δὲν ἀπηλπίσθη ἐξ ὀλοκλήρου πρὸ
τῆς συμφορᾶς. Τὴν ἐπαύριον τῆς πτώσεως ταύτης ἐξεδηλοῦτο
ζωηρότερον τὸ ἔνστικτον τῆς παλιγγενεσίας. Καὶ ἤρξατο τότε
ἡ ἐργασία ἐκείνη, ὑπὸ τοὺς οἰωνοὺς τῆς γερμανικῆς ἐνότητος καὶ
ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Στάϊν, τοῦ Φίχτου, τοῦ Γναϊζενάου, ἧτις κα-
τέληξεν εἰς τὰς μεγάλας νίκας τοῦ 1814 καὶ τοῦ 1870, κατα-
στήσατα τὸ γερμανικὸν ἔθνος, τὸν λαὸν τῆς ἐθνικῆς ἀποσυνθέσεως,
τὴν πρώτην δύναμιν τῆς Εὐρώπης. Δὲν εἶνε ἡ κατάλληλος στιγ-
μὴ ἐνταῦθα νὰ σοὶ ἀναπτύξω τὰ κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην καὶ
τοὺς ἐν αὐτῇ πρωτοστατήσαντας ἄνδρας τῆς ἐξεγερθείσης Γερμα-
νίας. Θὰ σοὶ εἴπω μόνον διὰ βραχέων περὶ τοῦ πατρὸς τῆς Γυ-
μναστικῆς Γιάν, καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ εἰσαγωγῆς τοῦ συστήματος
τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ἐν Γερμανίᾳ.

Ἐν ἔτει 1811 ὁ γυμνασιακὸς διδάσκαλος Γιάν ἱδρυσεν τὴν
πρῶτην γυμναστικὴν Σχολὴν ἐν Βερολίῳ. Ἐσκέπτετο, ὅτι διὰ
τῆς γυμναστικῆς ἠδύνατο μόνον νὰ ἐξεγείρῃ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα
καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάκτησιν τῶν ἐθνι-
κῶν δυνάμεων. Πρὸ αὐτοῦ ἤδη ὁ Φίχτης, ἐνώπιον ποικίλου ἀ-
κροατηρίου ἐν τῇ πρωσσικῇ πρωτεύουσῃ, ἀπηύθυνεν τὰς ἐνθαρ-
ρυντικὰς ἐκείνας καὶ θαυμασίας δημηγορίας πρὸς τὴν γερμανι-
κὴν νεότητα. Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὁ Γιάν ἤρξατο συνεχίζων
ἐμπράκτως τὸ ἔργον τοῦτο, τὴν ἐξέγερσιν τῆς ἐθνικῆς ὑπερηφα-
νείας καὶ τοῦ καθήκοντος παρὰ τῇ νεότητι, εἰς ἣν ἐν ἔτει 1813
ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας: « ἄς παρασκευασθῇ
ἡ νεότης τοῦ λαοῦ μου πρὸς ἄμυναν τῆς πατρίδος. » Ἦσαν ἱε-
ραὶ ἀληθῶς καὶ μεγάλων ἀποτελεσμάτων πρόξενοι αἱ ἡμέραι ἐ-
κείναι διὰ τὴν Γερμανίαν, καθ' ἃς ἔσπευδεν ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς
πατρίδος πρὸς ἐκδίχτησιν τῆς περιϋβρισθείσης ἐθνικῆς τιμῆς μετὰ
τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν τακτικῶν στρατιωτῶν τοῦ Βλυχέ-

ρου ὁ ἐλεύθερος λεγεὼν τοῦ Λύτσωβ, ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ ἀν-
θους τῆς γερμανικῆς νεότητος, ἔχων ἐν τοῖς μαχηταῖς αὐτοῦ, με-
τὰ τοσοῦτων ἄλλων ἠνθουσιασμένων νεανίσκων, καὶ τὸν ποιητὴν
καὶ στρατιώτην καὶ μάρτυρα τῆς πατρίδος Κέρνερ, τὸν ψάλτην
τοῦ λεγεῶνος τούτου.

Ὁ Γιάν εἶχε καταταχθῆ ὡς ἐθελοντῆς ἐν τῷ σώματι τούτῳ
τῶν ἐθελοντῶν κατὰ πρόσκλησιν αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσ-
σίας, εἰσηλθε δὲ μετὰ τῶν νικητῶν εἰς Παρισίους μετὰ τὴν πτώ-
σιν τοῦ Ναπολέοντος. Ἄμα τῇ εἰς τὴν πατρίδα ἐπανόδῳ ἤρξατο
ἐργαζόμενος μετὰ μείζονος ζήλου ὑπὲρ παραδοχῆς τῆς γυμναστι-
κῆς ἐν Γερμανίᾳ. Δὲν εὔρεν ἀμέσως ἡχῶ καὶ ἀποδοχὴν τὸ ἔργον
τοῦ φιλοπάτριδος ἀνδρός, ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ αὐτοῦ, ἡ πίστις πρὸς
τὴν ἀποστολὴν του, συνετέλεσαν εἰς τὴν κατίσχυσιν καὶ τὴν κα-
θιέρωσιν τοῦ μεγάλου ἔργου του, ἀνακηρυχθείσης τῆς γυμναστι-
κῆς ἐνὸς τῶν στερεωτάτων θεμελίων τῆς ἐθνικῆς παιδείσεως.

Τὸ ἔργον ἐτελειοῦτο. Ὁ Γιάν κατίσχυεν. Ἀξίωμα αὐτοῦ ἦτο,
ὅτι ὁ ἀληθῆς γυμναστῆς ἔπρεπε νὰ ἦνε χρηστὸς καὶ καρτερικὸς,
σώφρων καὶ τολμηρὸς, ἀγνὸς καὶ ἀθλητικὸς, ἀμυντικὸς καὶ
πιστός.

Τοιοιουτρόπως ὄφειλε νὰ μορφωθῆ ἡ νεότης τῆς πατρίδος,
ἀληθῶς γερμανικῆ, διότι ἦσαν κατ' αὐτὸν ταυτόσημοι αἱ ἔννοιαί
τοῦ ἠθικοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ Γερμανοῦ. Ἐν καιρῷ τῶν διακο-
πῶν τῶν μαθημάτων ἐξήρχετο μετὰ τῶν ἐν γυμναστικῇ μαθη-
τευομένων ὁ ἀκατάβλητος ἀνὴρ εἰς ἐκδρομὰς ἀνὰ τὰ ὄρη, ἐντὸς
τῶν δασῶν, καταπονῶν τὸ σῶμα, ἐνισχύων τὸν χαρακτήρα. Ἐν
ταῖς εὐαρέστοις ταύταις κακουχίαις ἐφαιδρύνετο τὸ πνεῦμα καὶ
ἐκρατύνετο τὸ φρόνημα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γιάν. Ἡ γυμνα-
στικὴ προπαρασκεύαζε πρὸς τὴν γενικὴν στρατολογίαν, διότι σκο-
πὸς αὐτῆς δὲν ἦτο ἡ ἐπίδειξις, ἀλλ' ἡ ἐξάσκησις τοῦ σώματος
πρὸς τὰς κακουχίας καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου.
Δὲν ὑπάρχει δὲ ἱστοριογράφος τῶν χρόνων τούτων, ὅστις, ὅσον καὶ
ἂν διέκειτο δυσπίστως καὶ ψυχρῶς πρὸς τὴν γυμναστικὴν, δὲν

ἀνεγνώρισε τὰ θαυμάσια αὐτῆς ἀποτελέσματα ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἀνατροφῇ καὶ παιδεύσει τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους.

Ἄλλ' ἡ γυμναστικὴ αὕτη παιδεία δὲν ἐνίσχυσε μόνον τὸ σῶμα τῆς ἐξησθενημένης ἐκείνης, ἕνεκα πολλῶν λόγων, γενεᾶς· ἅμα καὶ αὐτὸς ὁ χαρακτήρ τῆς νεότητος, ἐν Βερολίῳ κατὰ πρῶτον, ἐν ταῖς ἄλλαις γερμανικαῖς πόλεσιν ἀκολούθως, ἐν αἷς εἰσήχθη τὸ σύστημα τοῦτο, κατέστη ἀρρενωπότερος καὶ εὐγενέστερος. Τραχύς, ἄκαμπτος, ἀτίθασσος μέχρι βαναυσίας καὶ βαρβαρότητος, ἐζήτηε ὁ Πιάν νὰ δημιουργήσῃ νέον κόσμον ἰδιοτύπου ἠθικῆς, πρὸς ἣν οὐδὲν εἶχε κοινὸν ἢ τέως ἐν ταῖς τάξεσι τῆς κοινωνίας τεχνικὴ καὶ ἐπίπλαστος ἀνατροφή, ὅπως ξένη πρὸς ἐκείνην, ἣν διδάσκει ἡ μίμησις τῆς φύσεως. Σπαρτιάτης, βλαστήσας ἐν μέσῳ Βερολίῳ, ὁ εἰσηγητὴς τῆς νέας γυμναστικῆς, ταύτην μόνην εἶχε θρησκείαν αὐτοῦ καὶ ποίησιν, πᾶν δὲ τὸ μὴ μετ' αὐτῆς σχετιζόμενον, ἦτο ξένον καὶ ἐπέισακτον, γαλλικόν, ἄξιον ἀποστροφῆς καὶ καταφρονήσεως. Ἡ ἀντιπάθεια αὐτοῦ πρὸς τὰ γαλλικὰ ἦθη προέβαινε μέχρι τοῦ γελοίου. Ὅστις, ἔλεγεν, ἐπιτρέπει νὰ διδαχθῇ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, οὐδὲν κρεῖττον πράττει, ἢ διδάσκει αὐτὴν τὸν ἑταιρισμόν! Ἐκεῖνος ἤθελε νὰ μορφώσῃ αὐστηρὰ γερμανικὰ ἦθη, ἄνδρας, κεκτημένους σιδηροῦν χαρακτήρα, ἄκαμπτον τὸ φρόνημα καὶ τὸ ἦθος, τὸ τοιοῦτον δὲ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ ἄλλως, ἢ διὰ τῆς αὐστηρᾶς γυμναστικῆς παιδείας, τῆς προσεγγιζούσης τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν γενναίαν φύσιν, τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ μητέρα καὶ τροφόν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι τὰ διδάγματα ταῦτα ἐπέδρασαν ἐπὶ τινὰ χρόνον μεθ' ὑπερβολῆς ἐπὶ τοῦ γερμανικοῦ χαρακτήρος, ἐδημιούργησαν σκαιότητά τινὰ μέχρι κυνισμοῦ ἐν τῇ φύσει τῶν νέων τῆς γενεᾶς ἐκείνης, ἀπέχθειαν κατὰ πάσης ἐξωτερικῆς κομψότητος, ὡς τεχνικῆς καὶ ὑπούλου, ἀλλὰ βαθμηδόν, διὰ τοῦ χρόνου, ἀπεκαθάρθη ὁ γερμανικὸς χαρακτήρ ἀπὸ τῆς σκαιότητος τῆς φυσικῆς διδασκαλίας ταύτης.

Ὁ προφήτης δὲν ἔμελλεν, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, ν' ἀναγνωρισθῇ

τάχιστα ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ· ὑπῆρξαν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς οἱ σχεπτικοὶ καὶ ἀμφιβάλλοντες περὶ τῆς σκοπιμότητος τῶν νέων ιδεῶν τῆς γυμναστικῆς παιδείσεως, ἀλλ' οὗτοι ταχέως ἐξηφανίσθησαν ἀπέναντι τῆς πραγματικότητος. Μεγάλοι πολιτικοὶ διοργανωταὶ τῆς Πρωσσίας κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον, ὁ Χόρδεμπεργ καὶ ὁ Ἄλτενσταϊν, ἀπεδέχθησαν τὰς ιδέας τοῦ πατρὸς τῆς γυμναστικῆς, ὁ δὲ τελευταῖος οὕτως ἐσκέφθη καὶ νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὴν εἰς τὰ σχολεῖα. Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον ἐπῆλθεν ἡ καταδίωξις κατ' αὐτοῦ· συνελήφθη ὡς δημαγωγός, καθείρχθη ἐν δεσμωτηρίοις ὡς ἐχθρὸς τῶν καθεστώτων. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ἀνεγνωρίσθη τὸ δίκαιον αὐτοῦ καὶ ἡ ἀποστολὴ καὶ ὑπὸ τῆς δημοσίας συνεδήσεως καὶ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς. Τοῦ Πιάν τὸ ἔργον καθίστατο ἤδη ἐπίσημον, παρὰ πάντων ἀνεγνωρισμένος ἐθνικὸς θεσμός· ὁ ἔξοχος φιλόλογος Φρειδερίκος Θείρσιος ἀφιέρου εἰς αὐτὸν μετάφρασιν τῶν ἐπινικίων ᾠδῶν τοῦ Πινδάρου, τοῦ μεγάλου τούτου ραψωδοῦ τῶν γυμναστικῶν ἀγώνων τῆς Ἑλλάδος, ἐνῶ οἱ πλείστοι τῶν λογίων καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Γερμανίας ἀπέδιδον εὐγνωμοσύνην καὶ σεβασμὸν πρὸς τὸν διὰ τῆς γυμναστικῆς κατορθώσαντα νὰ ἐξαγνίσῃ καὶ νὰ κρατύνη τὸ γερμανικὸν ἦθος καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ ἐν ἀπαραμίλλῳ πίστει τοὺς πόθους, τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ιδέας τῆς γερμανικῆς πατρίδος.

Ὅνειρον αὐτοῦ ἦτο ἡ ἐνότης τῆς Γερμανίας. Ἄλλ' αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ, ἢ διὰ τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναδημιουργίας τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ· τοῦτο δὲ διὰ τῆς γυμναστικῆς μόνον. Συνεΐθιζε πάντοτε νὰ λέγῃ: Ἡ πατρίς ὀφείλει νὰ ἐξεγείρῃ ἔξοχα αἰσθήματα, νὰ δημιουργῇ ὑψηλὰς σκέψεις, νὰ ἦνε ἱερὸν τέμενος καὶ νὰ καταστῇ ἡρώον. Ἐπίστευεν ὅτι μόνον διὰ πολέμου ἡ Γερμανία ἠδύνατο νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἐθνικὴν αὐτῆς ἰσχὺν καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ ιδεώδη τῆς. Τὸ τοιοῦτο δ' ἔμελλε νὰ κατορθωθῇ μόνον διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν σωμάτων καὶ τῆς ἐγέρσεως τῆς ψυχῆς.

Ἡ σύγχρονος ἱστορία τῆς Γερμανίας μαρτυρεῖ διὰ παραδειγμάτων περιφανῶν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἔργου τοῦ πατρὸς τῆς γυ-

μναστική. Ἡ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐν παντελεῖ ἀτονία διατελοῦσα γερμανικῆ ἐθνικότης ἀνεζωογονήθη ὑπὸ τὸ σφρῖγος τῆς σοβαρᾶς παιδείσεως τοῦ Γιάν, ὅτε δὲ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων ὁ ἥρωας τῶν τελευταίων γερμανικῶν νικῶν ἀπέδιδεν αὐτὰς εἰς τὸν μέγαν τῆς γυμναστικῆς παιδείσεως διοργανωτὴν, ἐξεδήλου ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Ὁ νικηφόρος στρατάρχης ἐμαρτύρει ἐξ ὀνόματος τῆς Γερμανίας τὴν ἐθνικὴν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὅστις ἀπὸ δεκαετηρίδων ἤδη διατελεῖ τὸ εἶδωλον τῆς γερμανικῆς νεότητος, ὁ δημιουργήσας τὸ γυμναστικὸν σύστημα τῶν νεωτέρων χρόνων, παραδεκτὸν γενόμενον σήμερον παρ' ἀπάντων τῶν ἐλευθέρων λαῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, τοσοῦτον δὲ συντελέσαν εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν καὶ ἠθικὴν ἐπίρρωσιν.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

Μ Ε Λ Ε Τ Η

ΠΕΡΙ

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ

(Ἦρα προηγ. φυλλ. σελ. 97).

Ἐξηγητικὰ δὲ συγγράμματα τοῦ Ὀριγένους εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν εἶναι· 1) τὰ σχόλια (*excerpta*), 2) αἱ ὁμιλίαι (*homeliaticum genus*) καὶ 3) οἱ τόμοι αὐτοῦ (*volumina*), ὡς ἀναφέρει ὁ Ἰερώνυμος, λέγων· *aut scias Origenis opuscula in omnem Scripturam esse triplicia. Primum ejus opus excerpta, quae Graece σχόλια nuncupantur, in quibus ea, quae sibi videbantur obscura atque habere aliquid difficultatis, summatim breviterque perstrinxit. Secundum homeliaticum genus, de quo et praesens interpretatio ejus est. Tertium quod ipse inscripsit*